

WŁODZIMIERZ STANIEWSKI

„Carmina Burana”

Scenariusz

1. WPROWADZENIE

[przejazd balii]

[imiona]

Ja, Merlin

Król Marek

Tristan

Izolda Starsza

Izolda Młodsza

Viviana, żona Merlina

[wprowadzenie konia]

„Wielce Szanowni Panowie i Panie,
czy wola Wasza usłyszeć opowieść o miłości i śmierci,
o tym, jak za dawnych czasów ludzie w wielkiej żalobie
miłowali się, a potem zasię pomarli.”

– Pomarli [chór]

[wniesienie pochodni i zapalanie świec]

[wirowanie dwóch Izold, zrzucenie szat, przejście z Tristanem na koło Fortuny]

2. SEN O RÓŻY. NAPÓJ MIŁOSNY (TRISTAN I IZOLDA)

Pieśń: *Ave formosissima...* (Carmina Burana 77)

Tristan i Izolda Młodsza: „Słońce piekło, czułam
pragnienie i zażądałam pić.”

Izolda Starsza: „Znalazłam wino.”

Tristan i Izolda Młodsza: „Nie, to nie było wino. To
była rozkosz straszliwa i męka bez końca i śmierć. Spo-
glądali na się w milczeniu jakby oszołomieni i zachwy-
ceni razem. Zdawało się, że żywy krzew o ostrych cier-
niach, o pachnących kwiatach zapuszcza korzenie
w krew Jego serca i silnymi więzami wiąże do pięknego
ciała Jego ciała i wszystką myśl i wszystkie pragnienia.”

Tristan: „Ty, który pokochałeś mnie, Ty czemuś od

chciała nienawidzić i nie mogła, dręczona w sercu czu-
łością dotkliwiej piekącą niż nienawiść. Odtrącała
wszelkie jadło, wszelki napój, wszelką myśl i wszelkie
pokrzepienie, jak się szukają niby ślepi posuwający się
po omacku ku sobie, nieszczęśliwi, kiedy usychali roz-
dzieleni, bardziej nieszczęśliwi jeszcze, kiedy będąc przy
sobie drżeli przed grozą pierwszego spotkania. DWA
DNI, DWA DNI. TRZECIEGO DNIA ujrzała go nad-
chodzącego i rzekła pokornie:”

Izolda Młodsza: „Wejdźcie Panie.”

Tristan: „Czemu nazywasz mnie Panem?”

Izolda Młodsza: „Ty wiesz o tym, że jesteś mym Pa-
nem i że TWOJA MOC, TWOJA MOC włada nade
mną i że jestem Twoją niewolnicą. Ach, czemuż nie
rozjątrzyłam niegdyś ran, niestety nie wiedziałam wów-
czas tego, co wiem dzisiaj.”

Tristan: „Co wiesz dzisiaj? Co Ciebie dręczy?”

Izolda Młodsza: „Ach wszystko to, co wiem, dręczy
mnie. I ciało moje, i dusza moja.”

Tristan i Izolda Młodsza: „Położyła rękę na ramie-
niu, wargi zadrżały, zapytał”

Tristan: „Miła, co Ciebie dręczy?”

Izolda Młodsza: „Iż Cię, iż Cię miłuję.”

Tristan i Izolda Młodsza: „Wówczas położył usta na
jej ustach, ale gdy po raz pierwszy kosztowali miłości,
Tamta wydała krzyk.”

Izolda Starsza: (krzycząc spada z szafy)

Tristan i Izolda Młodsza: „Kochankowie obłapili się.
W ich pięknych ciałach drgało pragnienie i życie.
Rzekł:”

Tristan: „NIECH TEDY PRZYJDZIE ŚMIERĆ.”

3. FORTUNA IMPERATRIX MUNDI

Pieśń: *O fortuna...* (C. B. 17)

4. WYZNANIE (Izolda Starsza)

Pieśń:

Izolda Starsza: „Zaiste piękny jesteś Miły mój, o jak-
że uroczy. Łoże nasze z zieleni, belkami domu naszego
są cedry, a cyprysy ścianami.

(...)

Na łóżu mym nocą szukałam Ukochanego.

Szukałam go, lecz nie znalazłam.

Wstanę, po mieście chodzić będę,

wśród ulic i placów.

(...)

Ogrodem zamkniętym jestem, ogrodem zamkniętym,
źródłem zapieczętowanym.

(...)

Czy pączki otwarły się,
czy w kwieciu są już granaty.
Tam Ci dam miłość moją.
Mandragory sięją woń.
Nad drzwiami naszymi wszelki owoc wyborny,
świeży i zeszłoroczny, dla Ciebie mój Miły chowałam.”
(Pieśń nad pieśniami)

5. WYZNANIE (Izolda Młodsza)

Pieśń: (tzw. norweska)

Śniada jestem, lecz piękna.
córką jerozolimską.
Jak namioty Kedaru, jak zasłony Szalma.
Nie patrzcie na mnie żem śniada, że mnie spaliło
słońce.

Synowie mej matki rozniewali się na mnie,
postawili mnie na straży winnic,
a ja swej własnej winnicy nie ustrzegłam
(...)

Położ mnie jak pieczęć na swym sercu,
jak pieczęć na swym ramieniu.
Bo jak śmierć wielka jest miłość.

Żar jej to żar ognia, płomień Pański.
Wody wielkie nie ugaszą jej,
Nie zatopią jej rzeki.

JESLIBY KTO ODDAŁ ZA MIŁOŚĆ
CAŁE BOGACTWO SWEGO DOMU,
POGARDZĄ NIM TYLKO.

(...)
SCHWYTAJCIE NAM LISY, MAŁE LISY.”
(Pieśń nad pieśniami)

6... CELUM NON ANIMUM MUTAT

(pieśń C. B. 15)

tłumaczenie: Nie ducha, a jedynie miejsce zmienia
człowiek stały...

Zaniechaj rzeczy ze złego życzenia zrodzonej.
Przewróci się ten, co źle stopę postawił,
Runie dom na kruchej opoce stawion...

6a. KRZYK MERLINA

Ja byłem w wielu kształtach, zanim mnie
uwolniono:
Ja byłem smukłym, zaczarowanym mieczem...
Ja byłem kroplą deszczu w powietrzu. Ja byłem
promieniem gwiazdy;
Ja byłem słowem w literach, byłem księgą u jej
początku;
Ja byłem latarnią światła przez jeden rok i pół;
Ja byłem mostem, który sięga przez sześćdziesiąt ujęć;
Ja byłem ścieżką, byłem orłem, byłem korałem
w morzu.

Ni z ojca, ni z matki zostałem stworzony; co do
stworzenia, to byłem
stworzony z dziewięciu żywiołów, z owocu owoców,
z owocu Boga na początku,
z prymulek i kwiatów pagórków, z rozkwitu lasów
i drzew, z istoty ziemi.
Ja zostałem ulepiony z kwitnących pokrzyw, z wody
dziesiątej fali.

Mnie stworzył wielki mag z zaczarowanej laski,
z pięciu pięćdziesiątków nauczycieli
i czarnoksiężników,
jak Matematyka ja byłem stworzony...
Czarodziej czarodziejów stworzył mnie przed
światem...

Ja przebywałem świty, ja spałem w purpurze. Ja byłem
na wieży bojowej.

Ja byłem w okryciu między królami... Ja byłem
zaczarowanym wężem na wzgórzu.

Ja byłem zmiłą w jeziorze... Ja uczynię pole krwi, a na
nim stu wojowników.

Długie i białe są moje palce, od dawna nie byłem
pasterzem; ja żyłem jak wojownik,
zanim stałem się człowiekiem liter. Ja wędrowałem, ja
krążyłem.

Ja spałem na stu wyspach, ja byłem w stu twierdzach.

Ja byłem błękitnym łososiem. Ja byłem psem, byłem
jeleniem, rogaczem na wzgórzu.

Ja byłem pniem, łopata, siekierą w ręce...

Ja znam nazwy gwiazd z północy na południe.

Ja byłem w twierdzy...

Ja byłem w Tetragramaton...

(wg walijskiej *Pieśni Amergina*; w innej wersji: *Pieśni Taliesina*)

7. SEN O RÓŻY (Król Marek i Tristan)

(wg *Si linguis angelicis loquar et humanis* – C. B. 77,
i *Hymnu o miłości* – 1Kor)

Tristan:

„Gdybym mówił językami ludzi i aniołów,
A (twojej) miłości bym nie miał,
Stałbym się jak miedź brzęcząca...”

Marek:

„Gdy byłem dzieckiem (jak ty),
mówiłem jak dziecko,
czułem jak dziecko,
myślałem jak dziecko.
Kiedy zaś stałem się mężem,
zgubiłem to, co dziecięce.”

Pieśń: Ayos (C. B. 51a i Ps. 103)

7A. MERLIN:

Teraz widzicie jakby w zwierciadle, niejasno;
A wtedy zobaczycie twarzą w twarz.
Teraz poznajecie po części,
A wtedy poznacie tak, jak zostaliście poznani.
Tak więc trwają wiara, nadzieja, miłość,
te trzy:
a z nich największa jest miłość.

8. O FORTUNA... (C. B. 17)

Semper crescis
aut decrescis;
vita detestabilis...

8A. PIEŚŃ IZOLDY STARSZEJ

9. LAS MOREŃSKI (Tristan, Izolda Starsza, Król Marek)

10. CRUCIO – KRUCJATA

Pieśń: *He dies, the friend of sinners dies...*

11. PIEKŁO MUZYKANTÓW, KRZYK MERLINA (w ciemności)

wątki z: *Bonum est confidere in dominorum Domino...*
(C. B. 27)

12. FLORET SILVA NOBILIS (Izolda Starsza, Tristan) (C. B. 149)

13. POJEDNANIE

Pieśń gruzińska

Chorał: *Veni, veni venias,
ne me mori facias
hyrca hyrce
nazaza trillirivos!*
(C. B. 174)

14. ORDO VAGORUM – CZCIGODNY ZAKON WŁÓCZĘGÓW, TRĘDOWATYCH I UCZONYCH W PIŚMIE

Pieśń: *Daj nam ja...*

Pieśń:

Cum „In orbem universum” decantetur ite
sacerdotes ambulans, currunt cenobite

et ab Evangelio iam surgunt levite,
sectam nostram subeunt, que salus est vite.

Merlin: As, król, dama, walet.

Pieśń: *Parum...*

15. PRZY SZALONYM BRODZIE (Król Marek, Izolda Starsza, Tristan)

Pieśń: *Circa mea pectora* – zaśpiew

Król Marek: *Mea pectora.*

Tristan: *Mea pectora.*

Pieśń: *Ego sum abbas Cucaniensis...* (C. B. 222)

16. CZYŻ NIE TU JEST ÓW ZACZAROWANY SAD...?

Merlin, Izolda: „Zaczarowany, czarnoksięską mocą,
dwa razy do roku ginie i znika oczom. Teraz tak zgi-
nął. CZYŻ NIE TU, CZYŻ NIE TU, CZYŻ NIE TU!
jest... ów zaczarowany sad, mur z powietrza, kwitnące
drzewa, ziemia pachnąca. Bohatyr żyje w nim nie sta-
rzejąc się i żadna wroga siła nie może skruszyć muru
z powietrza. Nie! Mur z powietrza już rozpękł się oto
i nie jest ci to sad zaczarowany, ale jednego dnia, mi-
ła... Trzeba uciekać, trzeba uciekać i nigdy nie wró-
cić. Śmierć moja bliska, z dala od Ciebie umrę... Mi-
ły, zamknij ramiona i obłap mnie ciasno, tak iżby ser-
ca nasze rozpękły się, dusze uleciały. Zabierz mnie
w kraj szczęśliwy, w kraj skąd nikt nie wraca, gdzie
najwyborniejsi śpiewacy śpiewają pieśń bez końca.
Zabierz mnie. Tak, zabiorę cię w szczęśliwy kraj ży-
wych. Czas zbliża się. Czyż nie wypiliśmy już całej ne-
dzy i całej radości. Czas zbliża się. Skoro się dopełni ze
wszystkim, jeśli cię zawołam, przyjdziesz? Miły, zawołaj
mnie, ty wiesz. Trzeba uciekać.
„Dzieje Tristana i Izoldy”

Pieśń: *Ecce torpet probitas, virtus sepelitur...* (C. B. 219)

17. SZALEŃSTWO TRISTANA

Motyw *Oddalił się tańcząc*

18. CZARNY ŻAGIEL

Pieśń: *(eksomologeshe to kyrio)*